

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejema upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. julija 1902.

Politični oddelek.

Bratski boj!

Iz Gradca, 16. julija. Razmere, kakor vladajo sedaj na Kranjskem, se v tej napetosti ne dajo držati. Škoda, ki jo dežela sama vsled tega boja trpi, je gotovo neizmerna. Saj je znano, kako ravno na Kranjskem ljudstvo uboža in se trumoma iz dežele seli v druge kraje, da si tam poišče kruha. Koliko bi bilo tu treba storiti, da se ljudstvu da zaslužek in kruh. Koliko bi bilo treba storiti v šolskem oziru, da se ustanovijo potrebne meščanske in obrtne šole, ki bi bile neizmerno važne ne samo za Kranjsko, ampak tudi za druge Slovence. Kolike važnosti bi bila trgovinska akademija, vseučilišče itd. Ni nam treba se ozirati na izvenkranjske Slovence že za kranjsko deželo samo je ta sedajni boj v neizmeren kvar.

Stanje izvenkranjskih Slovencev pa je vsled tega boja naravnost obupno. Prihaja nam udarec za udarcem in mi se ne moremo braniti, ker so nam vsem roke zavezane vsled preprirov na Kranjskem. Ne le, da Slovenci v obrambo svoje narodnosti ne moremo ničesar več doseči, še to, kar imamo, se nam jemlje. Mi imamo upanje sploh še kaj doseči, dokler ostanejo razmere na Kranjskem tako napete in nezdrave.

Nam se dozdeva, da gredó gospoda na Kranjskem v svojem medsebojnem nasprotju veliko predalet. Saj menda ne bo nikdo na Kranjskem tako naiven, da bi mislil, da mora ali vse liberalno ali pa vse klerikalno postati. In vender se tako ravna. Na Kranjskem se mnogo premalo spoštuje svoboda prepričanja. Gospoda, pustite vsakemu svoje. Če hoče kdo biti pobožen kristjan, ne kalite mu tega veselja. Nasprotno pa, če kdo v liberalnem ali demokratičnem

naziranju najde svojo srečo, kaj je to meni mar, to je reč njegove vesti. In če me še to kaj briga in ga naj za se pridobim, je gotovo, da ga ne smem sovražiti. Zakaj, če hočem koga za se pridobiti, tedaj ga pridobim le s prijaznostjo, nikdar s sovraštvom!

Ta boj kakor vlada na Kranjskem izvira zgolj iz netalerantnosti, ki pa ni znamenje omike in tudi ne vere.

Ta boj je pa tudi brezsmiseln. Kaj se hoče o tem doseči? Ali se hoče zabranjevati „tuji duh“? No ravno s tem bojem se še prav širi. Ali se hoče zatreti vera? Tega dosedaj niti v prosvitljeni Franciji niso dosegli in tega tudi ne dosežejo vsaj ne pri tistih, ki se imajo boriti z naravnimi silami. Ali se hoče uprizoriti kak „kulturkampf“? Mislimo, da tega v Avstriji ne doživimo. Vzemimo, da bi bili sami liberalci voljeni v kranjski deželni zbor, prepričani smo, da bi vkljub temu ostalo vse pri starem, kakor drugod.

Kaj pa sledi iz tega? Gospoda naj spusti medsebojno mržnjo, ter na podlagi medsebojne tolerance, da se nikdo zaradi osebnega prepričanja ne preganja, iščete sredstva in pota k pomirjenju in združite svoje moči v povzdigo in obrambo slovenske narodnosti. Saj je vkljub različnemu osebnemu prepričanju mogoče skupno delovanje vseh Slovencev v narodno-političnem in gospodarskem oziru. Pa vender nima klerikalizem in liberalizem ničesar odločevati.

Naj se pomisli, da je politično in narodno stanje na pr. na Štajerskem veliko slabše, nego se v obče sodi. Ljudstvo ima še vsepovsodi prepričanje, da se zamanj branimo proti Nemcem, in se hladno udaja potujčevanju; pa tudi omikani „kružek“ zgublja ves pogum v očigled bratskemu razporu na Kranjskem, vsled kojega so itak vsi naši naporji zastonj, ako se kmalu ne poravna. Ako Vam je torej kaj na tem ležeče, da se Slovenci ohranimo, tedaj se gospoda ne dajte več voditi od brutalne strasti, ampak od ra-

zuma, ako pa ne, tedaj se prepirajte naprej, dokler ne izkrvavite.
J. Š. duhovnik v p.

„Glasbena Matica“ ob svojem jubileju.

Tiho, brez zunanjšega sijaja in hrupa, je minolo soboto obhajala „Glasbena Matica“, ta velezaslužna gojiteljica pevske in glasbene umetnosti v Slovencih, svojo tridesetletnico oziroma dvajsetletnico glasbene šole. Vsa slavnost je bila omejena na to, da se je ta jubilej primerjal na občnem zboru, ki se je vršil isti dan. Pač žalostno, da je tako važno in zaslužno društvo kakor je „Glasbena Matica“, v takih denarnih razmerah, da še važne obletnice ne more s primerno prireditvijo poslaviti.

Zborovanje je otvoril društveni predsednik, gospod računski nadsvetnik Svetek, z ogovorom, v katerem se je med drugim spominjal tudi umrlih društvenikov in pevcev. Od zadnjega občnega zbora so umrli naslednji člani: Luka Bergant v Kamniku, Ivan Favai v Trstu, Janko Kalan v Radovljici, Frančiška Macák v Trstu, kardinal dr. Jakob Missia v Gorici, dr. Ignacij Namorš v Jesenicah ob Savi, Josip Warto v Idriji, Ferdo Kersnik, Josip Kušar, Josip Nolli in Avgust Pucihar v Ljubljani. Na predsednikov poziv so zborovalci v znak sožalja vstali raz sedeže.

Nadalje je gosp. predsednik omenjal, da obhaja „Glasbena Matica“ letos tridesetletnico svoje ustanovitve in dvajsetletnico ustanovitve društvene šole. Umetniški uspehi „Glasbene Matice“ so lepi in so društvu pridobili mnogo simpatij, žal, da je društveni financijelni položaj jako neugoden. Tisti javni faktorji, katerim je skrbeti za izobraženje in za kulturni napredek slovenskega naroda, bi pač morali poseči vmes. Zlasti bi bila to dolžnost deželnega zbora kranjskega. Poseben odsek, v katerem so bili gospodje: Milčinski, Kobler, Reich, Lozar in Hubad, je sestavil posebno spomenico, ki se v kratkem predloži javnim zastopom. Upati je, da bodo te korporacije priskočile „Glasbeni Matici“ na pomoč.

Predsednik se je končno v imenu društva zahvalil vsem tistim, ki so društvo v preteklem letu podpirali s subvencijami, tako c. kr. deželni vladi, deželnemu zboru, ljubljanskemu občinskemu zastopu in tudi kranjski hranilnici, prav posebno še deželnemu predsedniku baronu Heinu, kateremu se je zahvaliti, da je bilo društvu od potresnega posojila v znesku, 36.000 kron odpisana polovica, za vračanje ostalega dolga pa je vlada dovolila, da se plača v obrokih tekom 30 let.

O društvenem delovanju v minolem letu je poročal tajnik, gosp. profesor dr. Orel. Društveni odbor je imel 11 sej. Na zavodu so učili gg.: Fran Gerbič M. Hubad, Josip Procházka in Josip Vedral, ter gdč. Klotilda Praprotnik.

Pouk na društveni šoli se je začel dne 21. septembra m. l. in je trajal do 12. julija t. l.

Vseh 369 učencev je imelo na teden 136 ur pouka. Oprostitve od šolnine znašajo 1600 kron. Koncem šolskega leta so bile skušnje in sta bili prirejeni dve javni produkciji, ki sta obe prav dobro uspeli.

Koncertov je društvo priredilo štiri. Prva dva sta vrgla čistega dobička 673 kron, tretji pa je prinesel društvu nad 600 kron izgube.

Društveni člani — katerih je bilo okrog 900 — dobe letos klavirsko izdajo Foersterjeve opere „Gorenjski slavček“, ki jo je društvo izdalo v tisku. Mej člani je 10 častnih, 72 ustanovnih in nad 800 rednih.

Vse subvencije, ki jih je društvo dobilo, znašajo skupaj 6400 kron in sicer: državna podpora 1200 K, podpora deželnega zbora 2400 kron, podpora mestne občine ljubljanske 2400 kron in podpora kranjske hranilnice 400 kron.

O denarnem stanju je poročal društveni blagajnik gosp. P. Lozar. Dohodkov je bilo 23 656 kron 61 vin., izdatkov 22 057 kron 73 vin., torej 1598 kron 88 vin. prebitka. Ves dolg, ki ga ima „Glasbena Matica“, znaša 69 206 kron 29 vin. Proračun za l. 1902 do leta 1903 izkazuje 27.104 krone 48 vin. izdatkov in 18.454 kron 48 vin. dohodkov, torej 8641 kron primanjkljaja. Ako se vštejejo še stari računi v znesku 6870 kron in novi računi za popravo društvene hiše itd. v znesku 4383 kron, se vidi, da je treba pokriti še blizu 20 000 kron.

Zborovalci so vzeli obe poročili na znanje in izrekli na predlog gosp. Petrovčiča predsedniku, tajniku in blagajniku zahvalo.

Vršila se je potem volitev. Predsednikom je bil novič izvoljen računski nadsvetnik g. Anton Svetek. Odborniki so gg.: notar dr. Rupert Bežek, deželni oficijal Janko Gogala, sodni tajnik Fran Kobler, vadnični učitelj Iv. Krulec, prokurist Pavel Lozar, sodni tajnik Fran Milčinski, profesor dr. Ivan Orel, odvetniški kandidat dr. Vladimir Ravnihar, učitelj Anton Razinger, predstojnik c. kr. plačilnega urada Anton Reich, zdravnik dr. Vladimir Rudež, odvetnik dr. Fran Tominšek in profesor Matevž Vodušek. Za pregledovalce računov sta bila izvoljena gg. Přibil in Tausers.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Nagodbena vprašanja je stopilo v nov stadij. Očividno je, da sta se dunajska in ogrska vlada približali druga drugi. Kdo je odnehal, se da pač težko reči. Najbrž je cesar odločil, koliko naj odneha Körber in koliko Szell, a da Madjari pri tem niso dosti na škodi, je več kakor naravno. Stvar je v toliko dozorela, da se začne dne 23. t. m. tretje branje carinskega tarifa, a že zdaj tečejo dogovori tako da bo carinski tarif že prej dogovorjen in bo tretje branje le formalnega pomena.